

FÖLJ MED TILL PARADISET MAURITIUS!

Lokala fiskare finner man överallt på Mauritius. Indiska oceanens vågor bryts av korallreven som också skyddar mot hajar. Infällda i nedre högra hörnet ser vi de världsberömda "Post Office"-frimärkena.

av Lars Erik Gewalli

"Post office-frimärkena", säger alla gamla filatelister automatiskt och kanske drömmande, när de hör Mauritius nämnas. För dessa märken är bland de mest kända och högst betalda i världen. Men gjorde gravören egentligen ett fel när han graverade "post office" istället för "post paid"? Ja, det lär vi aldrig få veta, men det är i alla fall en god historia!

Den lilla ön Mauritius som inte är mycket större än Öland, ligger i Indiska oceanen ungefär 240 mil öster om Afrika. Klimatet är mycket behagligt och består av två årstider. Den varma som varar från maj till oktober, och den ännu lite varmare som varar från november till april.

Bergen, de tropiska skogarna och växtligheten bidrar allesamman till öns skönhet. De 150 kilometer långa vita sandstränderna runt ön, utgör fantastiska möjligheter för både

bad och dykning. Korallreven runt den gamla vulkanön hjälper också till att skydda mot oceanens stormiga vågor.

Ön upptäcktes av portugiser på 1500-talet och innehades av både holländare och fransmän innan britterna 1810, alltså under napoleonkrigen, invaderade öarna. Det var ändamålsenligt för dem att ha ön som bas, då man lättare kunde kontrollera sjöfarten på Indiska oceanen under dessa oroliga tider. Det var ju många skepp som passerade förbi här

under deras färd mellan England och Indien.

Den utrotade dronten

Redan på slutet av 1600-talet utrotades den för Mauritius så kända dronten. Det var en duvfågel som inte kunde flyga. I storlek kunde den jämföras med en kalkon.

Den hade tydligen inte haft några fiender förrän människan kom. Vi kan förstå att sjömännen ville ha färsk mat efter ha levt på skeppskorpor och salt mat under lång tid.

Mauritius centrala placering i Indiska Oceanen mellan Afrika, Indien och Australien, visades på ett frimärke med anledning av 25-årsjubileet av invigningen av flygplatsen Plaisance (frimärket utgivet 1971)

Men det gick dessvärre alltså ut över dessa drontfåglar, som vi numera bara känner till från avbildningar och några skelettresten.

Blandad befolkning

Befolkningen som består av dryga miljonen personer är väldigt blandad. Européerna importerade tidigt slavar från Afrika, och när slavhandeln förbjöds användes indier som arbetare på sockerplantagerna.

Kineser och araber har i många hundra år haft en omfattande handel i Indiska oceanen, och det har också satt sina spår på Mauritius.

Även om det officiella språket är engelska så förekommer bland annat ett franskinspirerat kreolskt språk, som också ofta används av de inhemska musikgrupperna.

De berömda "Post Office"-märkena

Mauritius har en alldeles speciell klang för filatelister. Inte bara för att Mauritius var det femte första frimärkslandet i världen, utan också för att det var härifrån som de berömda "Post Office"-frimärkena kom.

År 1838 utvandrade Joseph Barnard från England som fripassagerare på skeppet *Acasta* med destination Mauritius. Han kom att arbeta med lite olika saker. Det sägs att han lagade klockor, men han etablerade sig också som gravör och hade även ett litet tryckeri.

Någon erfarenhet att gravera små porträtt tror vi inte att han hade när han fick uppgiften att gravera Mauritius första frimärken. Men det fanns

Jacques Nicolas Bellin ritade kartor över en mängd områden i hela världen. Denna karta över Mauritius kom till 1763 (frimärket utgivet 1978).

säkert inte så många andra kandidater i det lilla landet.

Något kontrakt med Barnard känner vi inte till, så vi vet inte när han fick jobbet eller villkoren för att utföra det. Med hans bakgrund verkar det dock otroligt att han skulle kunna göra det utan annan hjälp än att bara titta på motsvarande engelska frimärken.

Han lyckades i varje fall relativt väl med att gravera drottning Victorias bild på de små kopparplåtarna till de berömda "Post Office"-märkena, som utkom 1847.

De fyra sidorna bär texterna "Postage", "Mauritius", "One penny" respektive "Two pence" samt "Post office".

Det är det sista "Post office" som har diskuterats livligt.

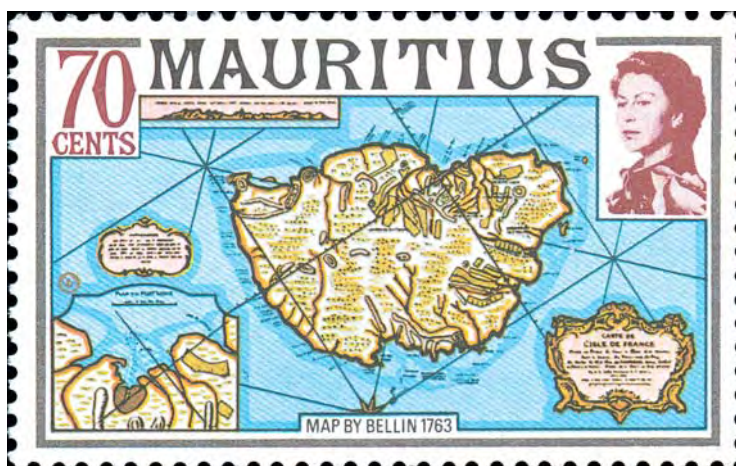
Skulle det stått "Post paid" istället? Gjorde vår vän Barnard fel av misstag, eller tyckte han bara själv att det borde stå "Post office", eller hade han rent av fått instruktioner att skriva "Post office"? Vi vet inte säkert.

Något som talar för att det var ett fel är att märkena året efter utkom med inskriptionen "Post paid". Å andra sidan hade man långt före frimärkenas tid använt stämplrar med texten "Mauritius post office". Så egentligen behöver det inte vara ett fel.

Artikel med extra krydda

Samtidigt vet vi att ett feltryck kan ha ett högre värde om en

forts sid 40.

Stadsparken i huvudstaden Port Louis.

forts från sid 39.

intressant historia kan knytas till det.

Detta visste också den franske frimärkshandlaren Theodore Champion, som hade köpt ett "Post office"-märke för en rekordsumma strax efter första världskriget. Enligt historien tog han kontakt med dr. Georges Brunel, en man som både hade fantasi och tidigare skrivit artiklar om frimärken.

Champion frågade om han också kunde skriva en artikel om Mauritiusmärkena. Naturligtvis skulle det vara med en extra liten krydda.

Artikeln som publicerades byggde både på tidigare kända fakta samt annan icke verifierbar information. Spännade var den och visst gjorde den god reklam för märkena.

Enligt Brunel så fick Barnard bara muntlig instruktion om hur frimärket skulle se ut. Sedan satte han igång.

Han visste att det skulle föreställa drottning Victoria och

texterna på tre av sidorna var han säker på. Men när det rörde sig om den fjärde sidans text var han mer osäker. Han hade för sig att det började med "post" men för säkerhets skull tänkte han fråga postmästaren.

När han närmade sig postkontoret såg han skylten "Post Office" och tänkte: "Javisst, så ska det stå på frimärket!"

Lättad vände han tillbaka för nu behövde han inte erkän-

na att han höll på att glömma vad som skulle stå på den sista sidan.

Nöjd med det graverade resultatet tryckte han några hundra exemplar av det rödoranga enpennymärket och av det blå tvåpennemärket.

"Fyllkaja", ropade den brittiske guvernören när han såg märkena. "Post office" i stället för "Post paid"!

forts sid 42.

Period	Valuta		Ca antal märken
1847–1877	Pence och Shilling	Brittiskt	81
1878–1966	Cent och Rupier	Brittiskt	265
1967	Cent och Rupier	Självstyre	19
1968–	Cent och Rupier	Självständigt	650

Adress till Mauritius filateliavdelning:

Mauritius Philatelic Bureau
 General Post Office, Quay Street
 Port Louis
 Mauritius
 Tel (+230) 208 2851, Fax (+230) 212 9640

Drottning Victoria i tre olika utföranden (utg. 1879).

Påtryck "Two Cents" på drottning Victoria "Four cents" (utg. 1891).

Mauritius statsvapen, med och utan påtryck (utg. 1899 resp. 1900).

Till hundraårsjubileet av "Post Office"-märkena framställdes en serie om fyra märken som av någon anledning först gavs ut 1948. I dessa ser vi bilder av de första frimärkena.

Märke utgivet till 150-årsminnet av upprättandet av den brittiska postväsendet på Mauritius (utg. 1961).

Odling av sockerrör var tidigt en viktig del av ekonomin. Frammärkena visar hur sockerrören pressas på 1700-talet resp. 1800-talet (utg. 1969).

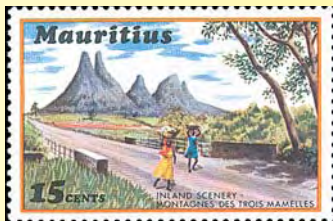
Naturforskaren Charles Telfair som var samtida med Charles Darwin, betydde mycket för utvecklingen av Mauritius' sockerindustri, men han grundade också en botanisk trädgård på ön (utg. 1969).

Mahatma Gandhi besökte den indiska befolkningen på Mauritius i november 1901, när han på väg till Indien rest bort från det sydafrikanska boerkriget (utg. 1969).

Naturscenerier: Vattenfall och regnbåge resp. bergen "Trois Mamelles". Frammärkena ingår i en serie med turistmotiv där ytterligare information finns skrivet på baksidan (utg. 1971).

Joseph Barnard, gravören av de berömda "Post office"-märkena hedrades med ett frimärke 175 år efter att han föddes. Efter sin tid som frimärkstryckare blev han skeppsfourerare, och slutade till sist sina dagar som rimligt välbärgad sockerodlare på östra delen av ön. Han efterlämnade tio barn (utg. 1991)

Sockerrörplantagerna täcker en stor del av ön

forts från sid 40.

Nåväl, skadan var skedd och man kan väl använda dem till något ändå, tyckte han. Därför kom de att användas på inbjudningskortet till hans frus årliga party.

Så slutar berättelsen enligt Brunels version.

Hur som helst är frimärkena både några av de mest omtalade och högst betalda i världen. Totalt lär det finnas 15 exemplar kvar av enpenny-

märket (varav två ostämplade) och 12 av tvåpencemärket (varav fyra ostämplade).

Det kanske mest eftertraktade objektet i den filatelistiska världen är det så kallade Bordeauxbrevet, som har frankerats med båda frimärkena. Brevet innehöll en beställning från en firma på Mauritius, som ville köpa trettio fat vin.

Detta brev och även flera av frimärkenas öden, har tidigare beskrivits i flera artiklar i Nordisk Filateli av Ørn Grahm i

hans serie om kända frimärksamlare.

Världens första påtryck!

Mauritius är ett mycket intressant frimärksland även på andra sätt. Frimärksutgivningen var mycket livlig under 1800-talet, och innehåller därför också många för samlare mer överkomliga märken. Eftersom Mauritius var en brittisk koloni förekommer drottning Victoria på de flesta. Hon regerade ju ända till 1901.

På Mauritius var man pionjärer på andra sätt. Härifrån kommer världens första påtryck på frimärken. De trycktes redan 1854 även om de inte kom ut förrän 1858.

Efter första världskriget och fram till 60-talet var frimärksutgivningen ganska sparsam. Nuförtiden ges ungefär 25 frimärken ut årligen, ofta med trevliga och varierade motiv med anknytning till Mauritius.

Frimärken med anknytning till "Post Office"-märkena har också förekommit flera gånger.

I huvudstaden Port Louis finns ett trevligt postmuseum där också försäljning av filatelistiskt material försiggår. □

Utomhusmarknad i Port Louis.